

Justis- og beredskapsdepartementet
v/Kriminalomsorgsavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:
16/5046 QTN

Vår ref:
201720294-33

Dato:
15.02.2018

HØRINGSUTTALELSE - ØKE GJENNOMFØRINGSTIDEN FOR STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL MV.

1 Innledende bemerkninger

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) viser til høringsbrev av 14.12.2017 vedlagt høringsnotatet *«Endringer i straffegjennomføringsloven, forskrift om straffegjennomføring, og forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen (øke gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll mv.)»*, hvor det fremmes forslag om endringer i straffegjennomføringsloven § 16.

KDI har sendt høringsnotatet til kriminalomsorgens regioner og Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter (KRUS). Vi har fått svar fra region øst, vest, sør, sørvest og nord. Høringsuttalelsene fra regionene følger vedlagt. KRUS' høringssvar er sendt direkte til departementet.

KDI mener at det er behov for å videreutvikle straffegjennomføring med elektronisk kontroll, og forslagene som er sendt på høring vil danne grunnlag for en mer effektiv og kvalitetsmessig bedre straffegjennomføring. Vi vil i det følgende gi enkelte bemerkninger til forslaget om lov- og forskriftsendringer.

2 TIL KAPITTEL 3: ØKE DOMSLENGDE OG GJENNOMFØRINGSTID FOR STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL

KDI støtter departementets vurdering om en økning av domslengden for helgjennomføring og gjennomføringstiden for delgjennomføring fra 4 til 6 måneder. En økning av gjennomføringstiden vil bidra til at domfelte får en utvidet mulighet til progresjonsrettet soning og gradvis tilvenning til et liv i frihet. Dette synes særlig viktig for domfelte som soner lengre straffer. En utvidelse med hensyn til domslengden vil gi flere domfelte muligheten til å gjennomføre straff med elektronisk kontroll. Videre vil det gi større rom for domfelte til å ivareta blant annet arbeid eller utdanning, beholde bolig og ivareta økonomien, noe som er viktig for å motvirke ny kriminalitet.

3 TIL KAPITTEL 4: STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL FOR DOMFELTE SOM ER VARIG SONINGSUDYKTIGE

3.1 Generelle vurderinger

KDI stiller seg positive til forslaget om at soningsudyktige skal få mulighet til å gjennomføre straff med elektronisk kontroll. Kriminalomsorgen har til enhver tid et fåtall saker hvor domfelte av ulike årsaker blir vurdert varig soningsudyktige og ikke kan gjennomføre straffen i fengsel. Disse innvilges langvarig soningsutsettelse eller straffavbrudd, noe som kan pågå i svært lang tid og i enkelte tilfeller kan føre til at adgangen til å fullbyrde straffen foreldes. Situasjonen slik den er i dag, er uheldig. Dagens ordning for straffegjennomføring med elektronisk kontroll har heller ikke vært aktuell for denne gruppen på grunn av begrensninger knyttet til domslengde, lovbruddskategori og gjenværende gjennomføringstid.

Det antas at det også vil være positivt for den soningsudyktige å få mulighet til å gjøre opp for seg, samtidig som det vil kunne motvirke ny kriminalitet ved at domfelte er innforstått med at eventuell ny straff vil måtte gjennomføres.

Det bør i vurderingen av om soningsudyktig kan innvilges elektronisk kontroll, vurderes forhold i tilknytning til sikkerhet, barns situasjon, domfeltes motivasjon og vilje mv.

3.2 Domslengde og gjennomføringstid

KDI er enig i departementets forslag om et unntak fra regelen om domslengde og gjennomføringstid. Direktoratet mener imidlertid det bør ses nærmere på konsekvenser av alvorlige eller gjentatt brudd på vilkår for straffegjennomføring med elektronisk kontroll. I henhold til forskrift til straffegjennomføringsloven § 7-7 kan kriminalomsorgen ved brudd beslutte overføring til fengsel eller gi skriftlig irettesettelse som nevnt i straffegjennomføringsloven §§ 14 sjette ledd og 40 tredje ledd. Videre følger det av retningslinjene til straffegjennomføringsloven at kriminalomsorgen, ved alvorlige eller gjentatte brudd på gjennomføringsplanen, som hovedregel skal overføre domfelte til fengsel.

Soningsudyktige vil imidlertid ikke kunne overføres til fengsel. KDI vil påpeke at det dermed er begrenset hvilke reaksjoner som kan ilegges overfor soningsudyktige. Etter dagens regelverk vil det kun være anledning til å gi skriftlig irettesettelse etter straffegjennomføringsloven § 40 tredje ledd, avbryte straffegjennomføringen eller endre vilkårene i vedtaket om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Kriminalomsorgens begrensede reaksjonsmuligheter ved brudd er påpekt av samtlige av kriminalomsorgens regioner.

3.3 Vilkår om at deler av straffen er gjennomført

KDI er enig i forslag om unntak fra vilkåret om at deler av straffen må være gjennomført for soningsudyktige.

3.4 Lovbruddskategori

KDI er enig i departementets forslag om at domfelte som er soningsudyktige, kan gjennomføre straff med elektronisk kontroll uavhengig av lovbruddskategori. For direktoratet synes det å være positivt at soningsudyktige kan gjennomføre straff hvor det medfører kontrolltiltak, i motsetning til at straff ikke blir gjennomført.

3.5 Sysselsetting

Direktoratet støtter departementets forslag om at det kan gis anledning til sysselsetting med mindre enn 20 timer for domfelte som er soningsudyktige, samt at det kan fravikes i sin helhet dersom funksjonshemming eller andre omstendigheter rundt domfelte gjør aktivisering umulig. KDI er også av den oppfatning at hjemmelen for å fravike bør forskriftsfestes. Det bør i disse tilfellene alltid tas en vurdering av om domfelte har mulighet til gjennomføre en form for sysselsetting, selv om dette utgjør mindre enn 20 timer.

3.6 Forholdet til straffeprosessloven § 459

Det fremkommer av punktet andre og siste avsnitt at «Dersom det anses tilrådelig at domfelte gjennomfører straffen med elektronisk kontroll, og dette er praktisk mulig, vil domfelte ikke ha krav om soningsutsettelse.» I punkt 4.2.1 går det frem at forslagene er ment å gi domfelte en mulighet til å gjennomføre straffen. KDI legger til grunn at departementet mener at for det tilfelle at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll er oppfylt, har domfelte ikke krav på soningsutsettelse.

4 TIL KAPITTEL 5: KONTROLL VED BRUK AV DIGITALTEKNOLOGI

4.1 Generelle vurderinger

KDI er meget positiv til forslaget om å supplere dagens RF-teknologi med andre teknologier for å sikre at gjennomføringen av elektronisk kontroll er sikkerhetsmessig forsvarlig. En større variasjon av tekniske løsninger vil være positivt knyttet til bruk av kontrolltiltak og en effektiv gjennomføring av straffen. Det vil kunne gjøre det lettere å tilpasse de individuelle forhold og skape bedre kontroll med domfelte. Imidlertid ønsker KDI å presisere at det dersom adgangen til bruk av digitale kontrolltiltak økes, bør dette benyttes som supplement og hjelpemiddel og ikke erstatte kontrollen og den menneskelige oppfølgingen av den domfelte.

KDI mener videre at det bør åpnes opp for en generell adgang til å bruke ulike tekniske løsninger for all straffegjennomføring i samfunnet, for eksempel ved straffegjennomføring etter strgfjl. § 16 første ledd, gjennomføring av straff i institusjon etter strgfjl. § 12, narkotikaprogram med domstolkontroll og ved program mot ruspåvirket kjøring. Dette vil kunne gi mulighet for bedre og mer effektiv kontroll av fastsatte vilkår, og bidra til økt kvalitet i oppfølgingen av domfelte som gjennomfører ulike former for straff i samfunnet, herunder møteplikt etter løslatelse. Bruk av ulike tekniske løsninger bør også kunne benyttes for enkelte innsatte under utganger fra fengsel, for eksempel som del av vilkårene for forvaringsdømte ved permisjon og prøveløslatelse. Det bør her vurderes en endring av forskrift om gjennomføring av særreaksjonen forvaring § 9 fjerde ledd som sier at forvaring ikke kan gjennomføres etter straffegjennomføringsloven § 16. Elektronisk kontroll ved permisjon og prøveløslatelse vil kunne bidra til en hensiktsmessig og tryggere progresjon og således redusere fare for ny kriminalitet.

Når det gjelder spørsmålet om hvilken digital teknologi som skal brukes og med hvilken kontrollgrad, er direktoratet enig med departementet i at dette må avhenge av en konkret og individuell vurdering av hva som er nødvendig og/eller hensiktsmessig i hvert enkelt tilfelle. Bruk av ny teknologi kan bl.a. bidra til å gjøre elektronisk kontroll tilrådelig overfor grupper av domfelte som i dag faller utenfor ordningen. Det er imidlertid viktig at den sikkerhetsmessige vurderingen som foretas av kriminalomsorgen fortsatt er den samme som foretas per i dag. Kontrolltiltakene skal revurderes og eventuelt justeres fortløpende i henhold til domfeltes soningsforløp og progresjon.

4.2 Sporingsteknologi

Direktoratet er enig i departementets forslag til bruk av situasjonsbestemt sporing. Videre støttes forslaget om at dersom domfelte overholder vilkårene om oppholdssted, vil kriminalomsorgen ikke kunne gjennomføre kontroll av hvor domfelte oppholder seg. Det er viktig her at det ikke stilles strengere vilkår til kontroll enn det som er nødvendig.

Sporingsteknologi anses også for å være et godt supplement i de tilfeller hvor domfeltes lokasjon, eller mangel på fast lokasjon, tilsier at det ikke er like lett å ha en effektiv kontroll. Det kan dreie seg om tilfeller der domfelte innvilges en type sysselsetting som ikke er geografisk kontrollerbar til enhver tid, som for eksempel yrkessjåfører, de som driver med ulike former for dyrehold over et større område eller andre tilfeller der lokasjonen ikke er forutsigbar.

4.3 Videosamtale

KDI støtter forslaget om bruk av videosamtale ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

KDI mener at videosamtale i enkelte tilfeller vil være et viktig supplement til den ordinære oppfølging og kontroll som skal utføres, for eksempel dersom geografiske eller andre praktiske forhold gjør ordinære kontroller i bolig eller på sted for sysselsetting krevende og/eller ikke praktisk gjennomførbare.

4.4 Biometri

Forslag om mulighet til å benytte biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning, for å kontrollere at domfelte overholder vilkårene for oppholdssted samt forbudet mot rusbruk støttes av KDI. Biometri vil også kunne være et godt supplement for å bekrefte domfeltes identitet.

4.5 Fjernalkoholtesting

KDI støtter forslag om bruk av fjernalkoholtesting. Det er viktig at fjernalkoholtesting alltid benyttes med biometri eller annen teknologi som sikrer at det er den rette domfelte som avgir prøven.

4.6 Behandling av personopplysninger

KDI støtter departementets forslag om endring av forskriftene.

5 TIL KAPITTEL 6: ENDRINGER I FORSKRIFT OM STRAFFEGJENNOMFØRING KAPITTEL 7 OM STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL

5.1 Formål og definisjoner

KDI er positiv til forslaget om å forskriftsfeste formålet om å bidra til en hensiktsmessig progresjon for domfelte som har påbegynt straffegjennomføringen. Dette tydeliggjør i større grad progresjonshensyn som grunnlag for å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Formålet med delgjennomføring vil i større grad fremmes og ivaretas, og forskjellen mellom hel- og delgjennomføring vil synliggjøres. Kriminalomsorgen region øst påpeker at det bør presiseres i definisjonen av delgjennomføring at det er den resterende tiden av en «ubetinget» fengselsstraff det kan innvilges elektronisk kontroll for, slik som det er presisert i definisjonen av helgjennomføring. KDI støtter deres forslag.

Med hensyn til definisjon av helgjennomføring har KDI ingen kommentarer.

5.2 Målgruppe

Som departementet har foreslått, bør bestemmelsen i dagens § 7-2 (1) og 7-2 (2) første punktum bringes i tråd med omfanget av dagens ordning.

KDI er som ovenfor nevnt positiv til en synliggjøring av formålet med elektronisk kontroll og synliggjøringen av forskjellen mellom hel- og delgjennomføring. Endringene i forskriften § 7-3 første og annet ledd støtter oppunder dette.

5.3 Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Med hensyn til endring i § 7-4 fjerde ledd, se punkt 3.

KDI er enig med departementet i at delgjennomføring er et viktig progresjons- og utslusningstiltak som ikke bør begrenses av lovbruddskategori med mindre formålet med straffen eller sikkerhetsmessige grunner taler mot det. Den absolutte innskrenkingen som følger av gjeldende forskrift § 7-3 fjerde ledd tredje punktum kan i praksis gi urimelig utslag, idet bestemmelsen ikke åpner for en skjønnsmessig helhetsvurdering hvor nettopp progresjons- og utslusningshensyn kan vektes opp mot formålet med straffen og sikkerhetsmessige hensyn. KDI er således positiv til at begrensning med hensyn til lovbrudd begått i eget hjem, mot medlemmer av husstanden, eller volds- eller seksualforbrytere fjernes.

KDI er imidlertid ikke enig med departementet i innskrenkingen som følger av endringen i forskriften § 7-4 fjerde ledd. Samtidig som endringen i bestemmelsen åpner for innvilgelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll for en gruppe som i hovedregel utelukkes etter dagens regelverk, stenger forslaget for en annen gruppe som etter dagens regelverk unntaksvis kan få innvilget

straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det er etter vårt syn uheldig at det settes en *absolutt* begrensning ved at «domfelte som er dømt for drap, alvorlig eller gjentatte volds- eller seksuallovbrudd, eller volds- eller seksuallovbrudd mot barn eller en person som domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med, ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.»

Både kriminalomsorgen region øst og sør påpeker for øvrig uheldige virkninger av en slik innskrenking.

Som departementet selv viser til, er straffegjennomføring med elektronisk kontroll et viktig progresjons- og utslusningstiltak, og vil være et viktig virkemiddel for domfelte med lengre dommer, herunder draps-, volds-, og sedelighetsdømte. Det er nettopp for domfelte som har sonet lengre straffer at straffegjennomføring med elektronisk kontroll som utslutningstiltak særlig er aktuelt. Dette er domfelte der samfunnet skal kreve og vil ha særlig nytte av en trygg og inngående kontrollert tilbakeføring til samfunnet. Både hensyn til domfeltes evne til å tilpasse seg etter lenger tids straffegjennomføring i fengsel og hensynet til samfunnets sikkerhet krever den høyeste grad av kontroll ved overgang fra fengsel til et liv i samfunnet. Alle domfelte skal løslates når straffen er gjennomført, uavhengig av lovbruddskategori, og målsettingen er at flest mulig lever et kriminalitetsfritt liv etter løslatelsen. En viktig forutsetning for å nå denne målsettingen er at domfelte er motivert til å endre sin livsførsel, fått ordnet bosted og sysselsetting, samt (re)etablert et familie- og sosialt nettverk før løslatelsen. Delgjennomføring gir domfelte mulighet til dette samtidig som vedkommende får tett oppfølging av kriminalomsorgen. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll gir mulighet for et svært høyt kontrollnivå gjennom de tekniske virkemidlene som er tilgjengelig, og som nå er foreslått ytterligere forsterket. Elektronisk kontroll er det tryggeste og mest inngripende utslusningstiltaket kriminalomsorgen har til rådighet, og direktoratet mener derfor at dette bør benyttes for målgruppen som har begått alvorlig kriminalitet, herunder drap, vold og seksuallovbrudd. Delgjennomføring i en periode vil etter KDI vurdering trygge samfunnet og ikke ville oppfattes som støtende av allmennheten. Direktoratet presiserer at straffegjennomføring med elektronisk kontroll uansett ikke kan innvilges dersom formålet med straffen eller sikkerhetsmessige grunner taler mot det. Kriminalomsorgen foretar grundig helhetsvurderinger av hvorvidt straffegjennomføring med elektronisk kontroll er tilrådelig, gjennom blant annet bruk av egnethetsvurderinger, hjemmebesøk og samtaler med samboer. Dette gjenspeiles i en praksis hvor vi blant annet ser at halvparten av domfelte som søker om delgjennomføring og som i utgangspunktet anses for å være i målgruppen, blir avslått etter en nærmere egnethetsvurdering. Tidspunktet for delgjennomføring i disse saker kan være noe tid før 2/3 tid, etter 2/3 tid eller på et tidspunkt mellom 2/3 tid og endt tid.

Det fremstår videre uheldig at det i sin helhet stenges for innvilgelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll for drapsdømte. Direktoratet har eksempler på domfelte som er dømt for uaktsomt bildrap hvor det etter en helhetsvurdering har vært i tråd med regelverket å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dette er tilfeller hvor direktoratet mener det kan være hensiktsmessig å innvilge delgjennomføring, og vil omfattes av forslaget om unntak fra hovedregel. Drap vil for øvrig inngå i begrepet alvorlig vold, og det foreslås derfor å fjerne henvisning til drap særskilt.

Videre er det som påpekt av kriminalomsorgen region øst og sør viktig å se hen til Sivilombudsmannens sak av 7. juni 2012 (2011/2120) hvor det ble reist spørsmål om forskriften § 7-3 var i strid med FNs barnekonvensjon artikkel 3 fordi forskriften ikke åpnet for skjønn i klagerens tilfelle. Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (KSF) fremholdt at det i de reviderte retningslinjene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll uttrykkelig ble presisert at det skal tas hensyn til «barnets beste» ved vurderingen av om straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal innvilges, uavhengig av lovbruddskategori. Bestemmelsen måtte etter ombudsmannens syn tolkes mindre restriktivt enn sin ordlyd, slik som KSF fremholdt, for å være i samsvar med overordnede krav. Ombudsmannen mente det var behov for en klargjøring ved endring av forskriften og ikke bare gjennom revisjon av retningslinjene og oppfordret KSF til å endre bestemmelsen ved neste forskriftsendring for å sikre at ordlyden reflekterer rettstilstanden.

Det påpekes også at det i forskriften § 7-3 andre ledd og § 7-4 fjerde ledd bør tilføyes at bestemmelsene i tillegg til soningsudyktige, ikke gjelder for domfelte under 18 år, jf. straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd og forslaget til ny § 16a annet ledd.

KDI foreslår etter dette at forskriften § 7-4 (gjeldende § 7-3) (4) endres til:

Dersom det anses utilrådelig skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges. I de tilfeller der domfelte er dømt for volds- eller seksuallovbrudd begått mot barn eller en person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med, skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges. Dersom domfelte er dømt for alvorlig eller gjentatt volds- eller seksualforbrytelse skal helgjennomføring som hovedregel ikke innvilges. Annet og tredje punkt gjelder ikke domfelte som er varig soningsudyktige og domfelte under 18 år. Dersom det er til barnets beste, kan straffegjennomføring med elektronisk kontroll innvilges uavhengig av lovbruddskategori.

5.4 Krav til domfelte under straffegjennomføring

5.4.1 Sysselsetningskrav

Med hensyn til unntak fra krav om sysselsetting for soningsudyktige, vises det til vårt punkt 3.5. KDI er positiv til at det forskriftsfestes at sysselsetningskravet helt eller delvis kan fravikes dersom aktivisering er umulig eller må begrenses på grunn av domfeltes helsetilstand eller funksjonshemming. KDI vil imidlertid påpeke at det som i dag, likevel er viktig at det opprettholdes et innhold i straffegjennomføringsformen, og at manglende sysselsetting eventuelt erstattes med hyppigere samtaler eller andre tiltak dersom dette fremstår som hensiktsmessig.

5.4.2 Oppmøte

KDI støtter videre at kravet om minimum to oppmøter per uke endres til én gang per uke. Dette gir større rom for fleksibilitet og en innholdsmessig tilpasset straffegjennomføring. Det faktiske behovet for oppfølging må naturligvis bero på en konkret vurdering.

5.4.3 Urinprøver

Departementet har foreslått å innta en henvisning til strgf. § 29, jf. forskriften § 3-26, jf. forslag til § 7-5 fjerde ledd annet punktum, samt fjerne henvisningen til at urinprøve skal avlegges ved iverksettelse av straffegjennomføringen. KDI er enig i at det er hensiktsmessig med nevnte henvisning. Kriminalomsorgen region sør mener det fortsatt bør forskriftsfestes at domfelte alltid skal avlegge urinprøver ved iverksettelse av straffegjennomføringen, og kriminalomsorgen region øst påpeker at endringen ikke bør medføre en endring av kriminalomsorgens praksis for å avkreve urinprøver ved iverksettelse. KDI er enig i at i praksis fortsatt bør være at det avlegges urinprøve ved iverksettelse. Dette er viktig både med hensyn til å kontrollere at domfelte er rusfri ved oppstart av soning som skal foregå i hjemmet, men også for å avdekke domfeltes «nullverdi», dvs. nivå av legale rusmidler trukket fra illegale rusmidler. KDI er imidlertid av den oppfatning at så lenge hjemmel for å foreta ruskontroll foreligger, kan det reguleres i retningslinjene at dette skal gjøres ved iverksettelse.

5.5 Permisjon

KDI er positiv til at det åpnes for at domfelte kan få innvilget utvidet permisjonskvote. Dette kan eksempelvis grunngis i behov for oppfølging av barn utenfor hjemmet. Slik retningslinjene for årlig permisjonskvote på inntil 30 døgn i dag er formulert, hensyntar ikke disse en situasjon hvor domfelte allerede soner i hjemmet. Ved en eventuell forskriftsendring vil KDI foreta nødvendig endringer i retningslinjene.

Kriminalomsorgen region sør, øst, og sørvest påpeker at når gjennomføringstiden økes til seks måneder også for helgjennomførere, bør det åpnes for økt permisjonskvote også for denne gruppen innsatte. Økt permisjonskvote begrunnet med hensynet til domfeltes behov for positive aktiviteter eller kontakt med familie og barn utenfor hjemmet, kan være like aktuelt for helgjennomførere som delgjennomførere.

KDI støtter dette og foreslår at det forskriftsfestes at permisjonskvoten kan økes også for helgjennomførere.

5.6 Saksbehandling

Som følge av økt oppmerksomhet og kapasitet på delgjennomføring, støtter KDI departementets forslag om å forskriftsfeste at det skal legges til rette for at domfelte kan søke om straffegjennomføring med

elektronisk kontroll i god tid slik at gjennomføringen kan iverksettes så nær opp til 6 måneder før forventet løslatelse som mulig.

Med hilsen

Marianne Volla
direktør

Jan-Erik Sandlie
assisterende direktør

Vedlegg:

Høringsuttalelse fra region øst

Høringsuttalelse fra region sør

Høringsuttalelse fra region sørvest

Høringsuttalelse fra region vest

Høringsuttalelse fra region nord

Kriminalomsorgsdirektoratet

Deres ref:

Vår ref:
201720294-17

Dato:
19.01.2018

HØRINGSUTTALELSE FRA REGION ØST - ENDRING AV REGELVERKET OM STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL OG BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER I KRIMINALOMSORGEN

1. Innledning

Vi viser til Kriminalomsorgsdirektoratets brev av 14. november 2017, med vedlagt høring fra Det kongelige Justis- og beredskapsdepartementet om endring av regelverket om straffegjennomføring med elektronisk kontroll og behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, datert 14. desember 2016.

Kriminalomsorgen region øst oversendte høringen til våre lokale enheter 15. november 2017. Vi har mottatt høringsuttalelser fra Oslo fengsel, Oslo friomsorgskontor, Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt, Hedmark fengsel og Østfold friomsorgskontor. Enhetene er generelt positive til en utvidelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Enkelte av enhetene har imidlertid kommet med kommentarer til departementets forslag. Uttalelsene følger vedlagt.

2. Generelle bemerkninger

Kriminalomsorgen region øst mener at departementets endringsforslag vil medføre at langt færre domfelte kan gjennomføre ubetinget fengselsstraff med elektronisk kontroll enn det som er tilfelle etter dagens regelverk. Dette er både uheldig for de aktuelle domfelte som vil bli berørt og for samfunnet for øvrig. Det er heller ikke i tråd med departementets intensjon om å øke bruken av elektronisk kontroll som en straffegjennomføringsform.

Vi er enig med departementet i at det er hensiktsmessig å opprette en ny § 16 a i straffegjennomføringsloven for å tydeliggjøre skillet mellom straffegjennomføring med elektronisk kontroll og ordinær hjemmesoning. Disse to straffegjennomføringsformene er ikke bare ulikt regulert i regelverket, men er også ulike når det gjelder praktisk gjennomføring. Det er derfor naturlig at de er hjemlet i ulike lovbestemmelser.

Vi deler videre departementets syn på de øvrige forslagene til mer tekniske endringer som innebærer videreføring, oppdatering eller forenkling av gjeldende rett.

Kriminalomsorgen region øst er i tillegg positiv til flere av forslagene som innebærer innholdsmessige endringer av ordningen, herunder forlenget gjennomføringstid, mer bruk av teknologi og at målgruppen utvides til også å gjelde domfelte som er ikke er i stand til å gjennomføre straffen på annen måte. Vi mener imidlertid at bruken av begrepet «varig soningsudyktig» er uheldig og bør byttes ut. Vi viser til vår redegjørelse om dette i punkt 4.

Vi deler også departementets oppfatning om at det med fordel kan tydeliggjøres hvilke lovbruddskategorier som er ment å være i målgruppen for straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Vi er imidlertid av den oppfatning at departementets forslag ikke vil bidra til en klargjøring av dagens målgruppe. Forslaget vil medføre at dagens målgruppe blir innskrenket. Slik den nye målgruppen er definert i forslaget vil det heller ikke bli noe tydeligere hvor vi skal legge listen innenfor de skjønsmessige vurderingene som skal gjøres enn det som fremgår av dagens regelverk. Vi viser til vår redegjørelse om dette i punkt 8.

3. Utvidelse av gjennomføringstidens lengde – forslag til ny straffegjennomføringslov § 16 a første ledd første punktum

Kriminalomsorgen region øst er positiv til å utvide den øvre grensen for mulig gjennomføringstid fra 4 til 6 måneder. Sett hen til de undersøkelsene departementet viser til i høringen, kan vi heller ikke se at hensynet til fornærmede eller den allmenne rettsoppfatning taler mot en slik utvidelse.

Departementet skriver i høringen at de ikke forventer en så stor økning av antall delgjennomførere, men at de forventer mange flere helgjennomførere. De skriver videre at en utvidelse vil innebære at flere som i dag får innvilget delgjennomføring, vil kunne få innvilget helgjennomføring ved en utvidelse. Kriminalomsorgen region øst er usikker på om det kan forventes en så stor økning av antall helgjennomførere som departementet forespeiler. Vi viser i denne forbindelse til det som departementet selv nevner i høringen; at en lenger ubetinget fengselsstraff normalt sett også vil innebære et mer alvorlig lovbrudd, og at domfelte av denne grunn kan være avskåret fra å få innvilget straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Selv om antallet delgjennomførere ikke skulle øke så mye med en utvidet gjennomføringstid, ønsker Kriminalomsorgen region øst å påpeke at antallet døgn med delgjennomføring vil kunne øke med en utvidelse. Vi opplever i praksis at det er flere domfelte som søker om delgjennomføring og som kunne ha fått innvilget 4 måneder i dag, som får innvilget kortere gjennomføringstid fordi nødvendig saksbehandling gjør det vanskelig å innvilge søknaden på et tidligere tidspunkt. For denne gruppen domfelte vil en forlengelse av gjennomføringstiden forhåpentligvis kunne innebære en bedre utnyttelse av ordningen.

Kriminalomsorgen region øst er for øvrig av den oppfatning at bestemmelsene om hvem som kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll basert på lovbruddskategori vil påvirke antallet hel- og delgjennomførere, uavhengig av hvor lang gjennomføringstid man kan innvilge. Vi bemerker i denne sammenheng at departementets forslag til endring av nåværende § 7-3 fjerde ledd i forskriften til straffegjennomføringsloven etter vår oppfatning vil begrense dagens målgruppe, og derfor påvirke antallet domfelte som kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Vi vil komme tilbake til dette i punkt 9.

4. **Bruk av elektronisk kontroll for domfelte som er «varig soningsudyktige» – forslag til ny straffegjennomføringslov § 16 a annet ledd og endringer i forskriften §§ 7-2 og 7-3**

Kriminalomsorgen region øst deler departementets oppfatning av at det er et lite antall domfelte som ikke er i stand til å gjennomføre en ubetinget fengselsstraff verken i fengsel, overgangsbolig, institusjon eller sykehus, samtidig som vilkårene for ordinær hjemmesoning, løslatelse etter 1/2 tid eller 2/3 tid ikke er oppfylt, og de heller ikke får innvilget benådning. Konsekvensen er at domfelte må innvilges straffavbrudd eller soningsutsettelse i svært lang tid og at den ubetingede fengselsstraffen til slutt kan bli foreldet.

Selv om dette omhandler en liten gruppe personer, oppleves det ofte som krevende for den domfelte, som ønsker å gjøre opp for seg, som jevnlig må søke om soningsutsettelse eller straffavbrudd og som stadig frykter for å bli innkalt til fengsel. Det kan også nevnes at det er ressurskrevende for kriminalomsorgen å foreta jevnlig vurderinger av soningsutsettelse eller straffavbrudd og aldri kunne få avsluttet saken.

Vi mener derfor det er positivt at det er foreslått å åpne opp for at disse personene kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll, uavhengig av domslengde, gjennomføringstid, hvor stor del av straffen som er gjennomført i fengsel og lovbruddskategori.

Vi deler departementets oppfatning om at det er bedre at straffen blir gjennomført utenfor fengsel med elektronisk kontroll enn at domfelte har langvarig soningsutsettelse eller straffavbrudd og at straffen til slutt blir foreldet. Vi er også enig i at hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning tilsier det samme.

Kriminalomsorgen region øst mener videre at det er positivt at det er kriminalomsorgen som skal vurdere om domfelte er «varig soningsudyktig», sammenlignet med for eksempel helsepersonell. Det er kriminalomsorgen som kjenner best til hvordan domfeltes helsemessige utfordringer kan ivaretas i fengsel og hvilke alternative straffegjennomføringsformer som finnes. Det er derfor kriminalomsorgen som er nærmest til å vurdere om domfelte vil være i stand til å gjennomføre den ubetingede fengselsstraffen som vedkommende er idømt eller ikke.

Selv om det er foreslått at «kriminalomsorgen» alltid skal vurdere om domfelte er «varig soningsudyktig», er det uklart for oss om dette er en vurdering som kun skal initieres av kriminalomsorgen eller om domfelte også har anledning til å fremsette søknad om å få gjennomføre straffen med elektronisk kontroll fordi domfelte selv mener at han eller hun er «varig soningsudyktig». Dersom det åpnes opp for at domfelte kan fremsette en slik søknad, ser vi for oss en stor økning i antall søknader som åpenbart ikke vil kunne innvilges. For å begrense ordningen til det fåtallet domfelte den er ment å omfatte og for å begrense unødvendig økt saksmengde hos kriminalomsorgen, mener vi at domfelte ikke bør kunne søke selv. Ettersom ordningen er ment å omfatte domfelte som ikke klarer å gjennomføre straffen på andre måter, legger vi til grunn at kriminalomsorgen vil ha god kjennskap til domfelte fra før gjennom tidligere søknader, og selv klare å fange opp de tilfellene hvor denne ordningen er aktuell. Vi mener derfor at det bør tydeliggjøres at vurderingen kun kan initieres av kriminalomsorgen og ikke av domfelte.

Det fremstår videre uklart for Kriminalomsorgen region øst hva som vil bli utfallet av en sak hvor kriminalomsorgen mener at domfelte er «varig soningsudyktig» og at vilkårene for å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll er oppfylt, men domfelte selv ikke ønsker en slik straffegjennomføringsform. Selv om mange domfelte ønsker å gjøre opp for seg og bli ferdig med straffegjennomføringen, kan det tenkes tilfeller hvor den domfelte heller ønsker å ha straffavbrudd eller soningsutsettelse, med håp om en fremtidig foreldelse av straffen.

Spesielt kan dette tenkes aktuelt i saker hvor domfelte er idømt ubetinget fengsel i flere år. Slik forslaget er formulert ser det ikke ut som at kriminalomsorgen har anledning til å tvinge domfelte til å gjennomføre straffen med elektronisk kontroll. Selv om ordningen vil medføre at flere domfelte gjennomfører straffen enn i dag, vil ordningen innebære en forskjellsbehandling av domfelte som ønsker å fullføre straffegjennomføringen og domfelte som ikke ønsker det. Dette mener vi er uheldig.

Kriminalomsorgen region øst mener videre at begrepet «varig soningsudyktig» er uheldig og bør byttes ut. En naturlig forståelse av begrepet «soningsudyktig» tilsier at domfelte ikke er i stand til å gjennomføre straffen på noen som helst måte. Etter vår oppfatning vil det derfor være svært misvisende å først konstatere at en domfelt er «soningsudyktig», for deretter å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dersom man i tillegg konstaterer at domfelte er «varig» soningsudyktig, vil det fremstå enda tydeligere at domfelte *aldri* vil være i stand til å gjennomføre noen som helst form for straff. Det vil da fremstå enda mer uriktig å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Departementet har foreslått å innta følgende definisjon av hvem som skal regnes som «soningsudyktig» i ny § 7-2 bokstav c) i forskriften til straffegjennomføringsloven: «domfelte eller innsatte som ikke er i stand til å gjennomføre straff i fengsel i medhold av straffegjennomføringsloven § 10 første ledd bokstav a til c eller i institusjon i medhold av straffegjennomføringsloven § 12 av helsemessige årsaker».

Kriminalomsorgen region øst mener at den foreslåtte definisjonen av hvem som skal regnes som «soningsudyktig» er mindre problematisk enn begrepet i seg selv. Vi mener at definisjonen kunne ha blitt forenklet til «domfelte som av helsemessige årsaker ikke er i stand til å gjennomføre straffen på annen måte» og at definisjonen kunne ha blitt gjort om til selve begrepet. Ny § 16a annet ledd første punktum kunne i tilfelle ha blitt formulert slik: «Kriminalomsorgen skal alltid vurdere om domfelte som er under 18 år eller som av helsemessige årsaker ikke er i stand til å gjennomføre den ubetingede fengselsstraffen på annen måte oppfyller vilkårene for å gjennomføre straffen utenfor fengsel med elektronisk kontroll».

Vi bemerker for øvrig at den foreslåtte definisjonen i ny § 7-2 bokstav c) kun er en definisjon av «soningsudyktig» og ikke av «varig soningsudyktig». Dersom begrepet «varig soningsudyktig» skal bli stående, mener vi at det også må tydeliggjøres hvordan begrepet «varig» skal forstås. Uansett hvor dårlig domfeltes helsetilstand er på søknadstidspunktet, og det foreligger gode uttalelser fra helsepersonell i saken, vil det være vanskelig for kriminalomsorgen å vite om helsetilstanden er varig eller ikke. Ettersom domslengde, gjenstående straffegjennomføringstid, hvor stor del av straffen som er gjennomført i fengsel og lovbruddskategori ikke skal ha betydning i disse sakene, kan det teoretisk sett oppstå tilfeller hvor kriminalomsorgen må foreta en vurdering av elektronisk kontroll for en domfelt som er idømt inntil 21 år ubetinget fengsel. Det er mye som kan endre seg over tid, og det bør derfor være klart om kriminalomsorgen eksempelvis kan omgjøre vurderingen av elektronisk kontroll dersom domfeltes helsetilstand bedrer seg og domfelte ikke lenger kan regnes som «varig» soningsudyktig.

Vi mener også det er uheldig at kriminalomsorgen ikke kan reagere på vilkårsbrudd for domfelte som har fått konstatert varig soningsudyktighet. Konsekvensen for andre domfelte som har fått innvilget elektronisk kontroll og begår vilkårsbrudd er at de overføres til fengsel. For domfelte som har fått konstatert varig soningsudyktighet har kriminalomsorgen imidlertid allerede konkludert med at domfelte verken kan gjennomføre straffen i fengsel eller på andre måter. Vilårsbrudd vil derfor ikke få noen praktisk betydning. Dette er uheldig både av hensyn til domfelte, samfunnet, kriminalomsorgens ansatte, andre domfelte og ordningens legitimitet.

5. Ny teknologi – forslag til ny straffegjennomføringslov § 16 a fjerde ledd, ny forskrift om straffegjennomføring § 7-6 og ny forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen § 2 første ledd bokstav j og k

Kriminalomsorgen region øst er enig i at kriminalomsorgen har begrensede muligheter for å kontrollere at den domfelte overholder vilkår for straffegjennomføring med elektronisk kontroll innenfor dagens regelverk, når det ikke er anledning til å benytte seg av digitale kontrolltiltak. Vi er derfor positive til en utvidet adgang til mer bruk av teknologi. Vi støtter departementets forslag om å supplere dagens RF-teknologi med sporingsteknologi og å ta i bruk videokonferanse, biometri og fjernalkoholtesting ved gjennomføring av elektronisk kontroll.

Når det gjelder sporingsbasert teknologi, deler vi departementets oppfatning om at situasjonsbestemt sporing er det beste alternativet ved gjennomføring av elektronisk kontroll. Situasjonsbestemt sporing vil være den minst inngripende formen for sporingsteknologi og vil være tilstrekkelig til å oppnå formålet med å kunne kontrollere brudd på vilkår.

Vi mener det vil være positivt å kunne benytte videosamtaler for å erstatte oppmøter hos friomsorgen og hjemmebesøk hos den domfelte, i de tilfeller hvor dette ellers ville ha blitt unnlatt av praktiske årsaker. Det vil også være positivt å kunne benytte videosamtaler for å bekrefte at domfelte overholder vilkår om oppholdssted og for å avkrefte mistanke om brudd på forbud mot å oppsøke fornærmede eller bestemte personer eller grupper med personer. Kriminalomsorgen region øst mener imidlertid at det er viktig at bruken av teknologi ikke går på bekostning av dagens menneskelige kontakt mellom domfelte og kriminalomsorgens ansatte dersom dette er mulig, og at det ikke påvirker innholdet i straffegjennomføringen.

Videre vil det være positivt å kunne benytte fjernalkoholmåling for å avdekke ulovlig alkoholinntak og å kunne benytte biometri som fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning for å identifisere at domfelte overholder vilkår om oppholdssted og at det er domfelte selv som blåser inn i et fjernalkoholtestingsapparat. Vi bemerker imidlertid at fjernalkoholmåling ikke bør erstatte bruk av urinprøver, for å avdekke inntak av andre rusmidler.

Kriminalomsorgen region øst understreker viktigheten av at det blir etablert gode rutiner for innsamling, registrering og lagring av personopplysninger som ikke strider mot nasjonal eller internasjonal rett, og at det nye regelverket er i samsvar med Norges menneskerettslige og folkerettslige forpliktelser knyttet til personvern og retten til privatliv.

Vi bemerker også at økt bruk av teknologi forutsetter at kriminalomsorgen har tilfredsstillende utstyr, kompetanse, fagsystemer og økonomi for å kunne ta i bruk teknologien.

6. Definisjoner – forslag til ny § 7-2 i forskrift om straffegjennomføring

Kriminalomsorgen region øst mener det er positivt at det innføres definisjoner av enkelte begrep i forskriften.

Når det gjelder definisjonen av «soningsudyktig» viser vi til punkt 4.

Videre mener vi det bør presiseres i definisjonen av delgjennomføring at det er den resterende tiden av en «ubetinget» fengselsstraff det kan innvilges elektronisk kontroll for, slik det er presisert i definisjonen av helgjennomføring. Det kan eksempelvis tenkes tilfeller hvor domfelte gjennomfører både ubetinget fengselsstraff og en subsidiær fengselsstraff grunnet unnlatt innbetaling av bøter. Sistnevnte kan ikke gjennomføres med elektronisk kontroll, jf. straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd (ny § 16 a første ledd).

7. Målgruppe – forslag til endring av forskrift om straffegjennomføring §§ 7-2 og 7-3

Kriminalomsorgen region øst deler departementets vurdering om at det er hensiktsmessig å oppheve nåværende § 7-2 første og annet ledd i forskriften om henholdsvis fylker og forventet prøveløslatelse, da disse bestemmelsene ikke lenger er aktuelle i praksis.

Vi mener videre at det er positivt at det konkretiseres hvem som er målgruppen for henholdsvis hel- og delgjennomføring i ny § 7-3 første og annet ledd i forskriften.

Vi tiltrer også en videreføring av at en tredel av straffen må være gjennomført før man kan få innvilget delgjennomføring, men at det presiseres at dette ikke gjelder for dem som er soningsudyktige i ny § 7-3 annet ledd annet punktum.

Når det gjelder domfelte som er «besluttet utvist» som er tenkt videreført i ny § 7-3 fjerde ledd, er vår erfaring at denne bestemmelsen har vært noe krevende å håndtere i praksis. Vi har opplevd flere saker hvor begrepet «besluttet» utvist har medført usikkerhet, fordi domfelte for eksempel har hatt midlertidig oppholdstillatelse i påvente av endelig avgjørelse om utvisning eller at utvisningssaken har blitt stilt i bero på ubestemt tid. Vi mener derfor at begrepet «besluttet utvist» bør endres til for eksempel «domfelte som ikke har lovlig opphold i Norge».

8. Betydningen av lovbruddet – forslag til ny § 7-4 fjerde ledd i forskrift om straffegjennomføring

8.1 Generelt om bestemmelsen

Kriminalomsorgen region øst ønsker innledningsvis å bemerke at det etter vår oppfatning fremstår som unaturlig at reglene om lovbruddskategori er plassert i bestemmelsen om «forutsetninger» for straffegjennomføring med elektronisk kontroll, sammen med blant annet krav om egnet bolig og samtykke fra samboende. Vi mener det ville vært mer passende å innta disse reglene i den nye § 7-3 om målgruppe.

Vi støtter videre at det er inntatt i forslaget § 7-4 fjerde ledd siste punktum at begrensningene i lovbruddskategori ikke gjelder for domfelte som er varig soningsudyktige. Vi mener imidlertid at det bør tilføyes at begrensningene heller ikke gjelder for domfelte under 18 år, jf. nåværende straffegjennomføringslov § 16 annet ledd og forslaget til ny § 16 a annet ledd.

Som nevnt innledningsvis, deler Kriminalomsorgen region øst departementets behov for å tydeliggjøre i hvilke tilfeller kriminalomsorgen kan og ikke kan innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll basert på lovbruddskategori. Vi er imidlertid ikke enig i at dette vil bli løst ved å oppheve dagens hovedregler i § 7-3 fjerde ledd annet punktum og tilføye flere ikke-regler i dagens § 7-3 fjerde ledd tredje punktum, slik departementet foreslår.

Vi er tvert imot av den klare oppfatning at en innføring av flere ikke-regler vil føre til at et stort antall domfelte som i dag kan få innvilget straffegjennomføring med elektronisk kontroll, vil bli avskåret fra å kunne få innvilget denne straffegjennomføringsformen ved en eventuell endring. Vi er usikker på om dette er en tiltenkt konsekvens fra departementet.

8.2 Domfelte som er dømt for «volds- eller seksuallovbrudd mot barn eller en person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med»

Kriminalomsorgen region øst mener på generelt grunnlag at det er uheldig med absolutte regler om at det ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll for bestemte

lovbruddskategorier. Ingen av sakene vi har til behandling er like og det kan tenkes gode grunner for å innvilge denne straffegjennomføringsformen begrunnet med individuelle hensyn.

Vi bemerker videre at hensynet til barnets beste uansett vil kunne medføre at en ikke-regel kan fravikes, jf. Sivilombudsmannens uttalelse av 27. juni 2012 (2011/2120), straffegjennomføringsloven § 3 annet ledd, forskriften til straffegjennomføringsloven § 1-3 og retningslinjene til straffegjennomføringsloven punkt 2.4.

Den nåværende ikke-regelen i forskriften § 7-3 fjerde ledd tredje punktum blir derfor ikke praktisert som en absolutt regel i dag. Bruken av ordet «ikke» blir av den grunn misvisende og lite forutberegnelig for domfeltes rettssikkerhet.

Vi mener på bakgrunn av dette at dagens bestemmelse om at det ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor domfelte har begått volds- eller seksuallovbrudd mot noen domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med bør endres til en hovedregel. Alternativt må det tydeliggjøres på annen måte at denne regelen kan fravikes av hensyn til barnets beste, for eksempel ved at det tilføres et nytt punktum hvor dette fremgår klart.

Forslaget om at det ikke skal kunne innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor domfelte er dømt for volds- eller seksuallovbrudd mot barn eller en person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med, vil i praksis innebære en videreføring av dagens § 7-3 fjerde ledd tredje punktum, med tillegg av volds- eller seksuallovbrudd mot barn. Kriminalomsorgen region øst vil ikke ha noen innvendinger mot å tillegge tilfellene hvor domfelte er dømt for volds- eller seksuallovbrudd mot barn, så lenge bestemmelsen blir omgjort fra en absolutt regel til en hovedregel.

8.3 Domfelte som er dømt for «drap»

Kriminalomsorgen region øst mener det vil være uheldig å innføre en absolutt bestemmelse om at det «ikke» skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte som er dømt for drap.

Vi mener en slik bestemmelse helt klart vil medføre en innskrenking av dagens praksis. Kriminalomsorgen region øst vurderer i dag saker hvor domfelte er dømt for drap etter forskriften § 7-3 fjerde ledd første punktum om at det ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll dersom det anses «utilrådelig». Ved vurderingen tar vi utgangspunkt i retningslinjene til straffegjennomføringsloven punkt 3.1, hvor det fremgår at det skal legges vekt på det straffbare forholdets alvorlighetsgrad, hvem det er begått mot, den allmenne rettsoppfatning, hvor lang tid det har gått siden det straffbare forhold ble begått, hensyn til fornærmede og pårørende, for eksempel dersom noen av disse bor i domfeltes nabolag, behovet for samfunnsbeskyttelse, domfeltes straffehistorikk, om domfelte er ung, om det er grunn til å tro at domfelte ikke vil være i stand til å gjennomføre straffen i fengsel på grunn av sin helsesituasjon. Etter en slik vurdering har vi i flere tilfeller kommet til at det ikke er utilrådelig å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll, selv om domfelte er dømt for drap. Det avgjørende kan eksempelvis ha vært at domfelte har blitt dømt for uaktsomt drap som følge av et hendelig uhell, at det er lenge siden forholdet fant sted, at domfelte er ung, eller at domfelte har gjennomført flere år i fengsel og det anses hensiktsmessig at vedkommende får gjennomføre den siste delen av straffen med elektronisk kontroll som en best mulig tilbakeføring til samfunnet.

Kriminalomsorgen region øst mener det fremdeles bør være adgang til å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll i enkelte tilfeller hvor domfelte er dømt for drap. Vi

mener særlig at dette bør være en mulighet for domfelte som gjennomfører lange fengselsstraffer og som har et større behov for en gradvis tilbakeføring til samfunnet under tett oppfølging av kriminalomsorgen. Vi mener straffegjennomføring med elektronisk kontroll i slike tilfeller kan være et godt virkemiddel både for å bidra til en bedre rehabilitering og utslutning av den domfelte og til en bedre ivaretagelse av samfunnets sikkerhet på lenger sikt. Vi anbefaler derfor at forslaget om å innføre en bestemmelse om at det ikke skal kunne innvilges elektronisk kontroll for drap forkastes.

Vi viser for øvrig til Østfold friomsorgskontor sin høringsuttalelse, hvor det er beskrevet flere eksempler på saker som de har innvilget elektronisk kontroll til tross for at domfelte er dømt for drap.

8.4 Domfelte som er dømt for «alvorlig eller gjentatt volds- eller seksuallovbrudd»

Kriminalomsorgen region øst mener videre at det vil være uheldig å innføre en absolutt bestemmelse om at det «ikke» skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte som er dømt for alvorlig eller gjentatt volds- eller seksuallovbrudd.

Det er i dag en «hovedregel» at det ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor domfelte er dømt for volds- eller seksuallovbrudd. En innføring av en regel om at det «ikke» skal innvilges elektronisk kontroll for volds- og seksuallovbrudd vil etter vår oppfatning helt klart medføre en innskrenkning av dagens målgruppe, selv om det presiseres at det kun gjelder dersom lovbruddet er «alvorlig» eller «gjentatt».

Det er for det første uklart hva som skal regnes som et «alvorlig» volds- eller seksuallovbrudd. Eller desto vanskeligere, hva kriminalomsorgen kan omtale som et ikke- alvorlig volds- eller seksuallovbrudd.

For det andre er det uklart hva som ligger i begrepet «gjentatt». Ordlyden tilsier at førstegangsdømte kan innvilges elektronisk kontroll, med mindre lovbruddet er alvorlig. Det er imidlertid uklart hvor mange forutgående lovbrudd domfelte må ha for at det skal regnes som gjentakende. Vi er videre av den oppfatning at det kan være stor forskjell på om domfelte har fått en påtaleunntatelse, et forelegg, en betinget dom eller en ubetinget fengselsstraff for å ha begått et volds- eller seksuallovbrudd tidligere. I tillegg mener vi at tidsaspektet siden det forrige lovbruddet ble begått bør kunne tillegges betydning. Det bør også domfeltes alder. Slike hensyn er mulige å foreta etter dagens regelverk, men vil ikke kunne tillegges vekt dersom den foreslåtte endringen blir besluttet. Dette mener vi er uheldig.

Kriminalomsorgen region øst mener at dagens bestemmelse om at det som hovedregel ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor domfelte er dømt for volds- eller seksuallovbrudd bør opprettholdes. Departementets mål om å tydeliggjøre hvilke lovbrudd som er i målgruppen for elektronisk kontroll, herunder hvor høyt terskelen skal legges for å innvilge elektronisk kontroll for volds- eller seksuallovbrudd, kan etter vår oppfatning oppnås ved en endring av dagens retningslinjer. Departementets forslag om å innføre en bestemmelse om at det ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor domfelte er dømt for alvorlig eller gjentatt volds- eller seksuallovbrudd, vil i alle fall ikke bidra til å tydeliggjøre målgruppen.

Vi viser for øvrig til Oslo og Østfold friomsorgskontor sine høringsuttalelser, hvor det er beskrevet flere eksempler på saker som de har innvilget elektronisk kontroll til tross for at domfelte har begått volds- eller seksuallovbrudd.

8.5 Lovbrudd begått i hjemmet eller mot medlemmer av husstanden

Nåværende forskrift § 7-3 fjerde ledd annet punktum fastslår at det som hovedregel ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor det aktuelle lovbruddet er begått i hjemmet eller mot medlemmer av husstanden. En tilsvarende bestemmelse er verken

Kriminalomsorgen region øst er av den oppfatning at terskelen for å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor domfelte har begått lovbrudd i hjemmet eller mot medlemmer av husstanden generelt vil bli lavere enn den er i dag, dersom departementets forslag blir innført. Dette vil for eksempel gjøre seg gjeldende i tilfeller hvor domfelte har oppbevart narkotika eller våpen i hjemmet, leid ut hjemmet sitt til hallikvirksomhet, produsert store mengder narkotika i hjemmet eller begått grovt underslag mot samboer. Derimot vil terskelen bli høyere i tilfeller hvor det dreier seg om volds- eller seksuallovbrudd som er alvorlige eller gjentatte, som er begått mot barn eller som er begått mot en person som domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med.

Nåværende hovedregel om at det ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll i tilfeller hvor lovbruddet er begått i hjemmet eller mot medlemmer av husstanden er blant annet begrunnet i faren for gjentakelse dersom straffen tillates gjennomført i hjemmet og i hensynet til den allmenne rettsoppfatning, jf. straffegjennomføringslovens retningslinjer punkt 3.2. Andre omstendigheter, som at domfelte er ung eller befinner seg i en rehabiliteringssituasjon, kan imidlertid tilsi at det likevel kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Kriminalomsorgen region øst mener på bakgrunn av dette at dagens hovedregel med mulighet for å kunne gjøre unntak bør opprettholdes.

9. Krav til domfelte under straffegjennomføringen – forslag til ny § 7-5 i forskrift om straffegjennomføring

Kriminalomsorgen region øst støtter departementets forslag om å fastslå i forskriften at kravet om sysselsetting kan fravikes av helsemessige årsaker. Dette fremgår nå kun av retningslinjene.

Videre støtter vi forslaget om å redusere kravet om to ukentlige oppmøter for kriminalomsorgen til ett ukentlig oppmøte. Vi understreker imidlertid viktigheten av at det fremdeles legges til rette for at domfelte som selv ønsker flere oppmøter og har behov for dette, får tilbud om det.

Kriminalomsorgen region øst mener også at det fremstår som fornuftig å endre dagens bestemmelse om at domfelte skal avlegge urinprøve ved iverksettelsen av straffegjennomføringen til en henvisning til straffegjennomføringslovens generelle reglene om ruskontroll. Vi er imidlertid av den oppfatning at dette ikke bør medføre en endring av kriminalomsorgens praksis for å avkreve urinprøve ved iverksettelse, men en bevisstgjøring av at kriminalomsorgen har hjemmel for å foreta ruskontroller på ethvert tidspunkt.

10. Permisjon – forslag til ny § 7-7 i forskrift om straffegjennomføring

Kriminalomsorgen region øst mener det er positivt at reglene om permisjon for domfelte som gjennomfører straff med elektronisk kontroll fremgår av forskrift og ikke av retningslinjer, slik de gjør i dag. Vi bemerker i denne sammenheng at departementets forslag til ny forskrift kun omtaler permisjon for delgjennomførere og ikke helgjennomførere. Permisjonsreglene for helgjennomførere bør også fremgå av forskriften.

Vi bemerker videre at både dagens forskrift og forslaget til ny forskrift § 7-7 første ledd synes å ha glemt å innta at domfelte i utgangspunktet skal oppholde seg i hjemmet under hele

straffegjennomføringen, med unntak av utgang til sysselsetting og med unntak av pliktige oppmøter hos kriminalomsorgen. Vi mener dette bør tilføyes for ordens skyld.

11. Saksbehandling – forslag om endring av forskriften til straffegjennomføringsloven § 7-9

Av hensyn til å fokusere på økt delgjennomføring, støtter Kriminalomsorgen region øst departementets forslag om å innta et nytt annet ledd i forskriften § 7-9 om at det skal legges til rette for at domfelte kan søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll i god tid slik at gjennomføringen kan iverksettes så nær opp til 6 måneder før forventet løslatelse som mulig.

Med hilsen

Marte Bruer-Skarsbø
seniorrådgiver

Hilde Dale Torvund
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

Kriminalomsorgsdirektoratet

Deres ref:

Vår ref:
201720294-28

Dato:
18.01.2018

SVAR FRA REGION SØR PÅ HØRING OM UTVIDELSE AV STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL TIL 6 MÅNEDER MV

Det vises til brev av 14.11.17 fra Kriminalomsorgsdirektoratet om høring vedrørende forslag til utvidelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll til 6 måneder mv. Saken har vært forelagt enhetene i region sør, og vedlagte følger uttalelser fra Buskerud friomsorgskontor, Vestfold friomsorgskontor og Ringerike fengsel.

Vi har følgende kommentarer til høringsnotatet:

Punkt 2 – Forslaget om å regulere straffegjennomføring med elektronisk kontroll i § 16a

Vi støtter forslaget om en egen paragraf for straffegjennomføring med elektronisk kontroll (heretter kalt EK) for å markere skillet mellom denne straffegjennomføringsformen og annen hjemmesoning uten elektronisk kontroll, spesielt med tanke på at de to straffegjennomføringsformene har forskjellige målgrupper og regler.

Punkt 3 – Øke domslengde og gjennomføringstid for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Vi støtter forslaget om å øke domslengden for helgjennomføring og gjennomføringstiden for delgjennomføring til 6 måneder, og vi er i det vesentligste enig i begrunnelsen for forslaget.

Vestfold friomsorgskontor, som også ivaretar et nasjonalt ansvar for EK gjennom kontrollsentralen/nattjenesten, er opptatt av at en slik utvidelse vil innebære et større behov for motiverende og støttende arbeid fra de ansatte, se vedlagte høringsuttalelse. Friomsorgskontoret ber derfor om at det vektlegges viktigheten av en forsvarlig og hensiktsmessig bemanning for friomsorgskontorene. I tillegg ber friomsorgskontoret om at ved en ytterligere økning av antall domfelte som gjennomfører EK, også flere med komplekse utfordringer, jf bl.a. forslaget om soningsudyktige, bes det om en evaluering og eventuell styrking av nattjenesten.

Punkt 4 – Straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte som er varige soningsudyktige

Vi støtter også forslaget om at begrensningene i domslengde, gjennomføringstid og kravet om gjennomført straff (delgjennomføring) ikke skal gjelde for domfelte som er varig soningsudyktige. Det samme gjelder forslaget om at kravet til sysselsetting kan fravikes helt eller delvis for soningsudyktige domfelte.

Det bør imidlertid fremkomme av forskriften en tydeligere definisjon på hva som inngår i begrepet «varig soningsudyktig», hvordan dette skal dokumenteres og om det er friomsorgen alene som skal beslutte at en domfelt er varig soningsudyktig og dermed kan falle inn under de foreslåtte unntaksbestemmelsene. Det vises i den anledning til at det pr i dag er flere instanser i kriminalomsorgen som vurderer domfeltes «soningsdyktighet» og egnet soningssted, for eksempel er det regionalt nivå som beslutter hvor domfelte skal starte straffegjennomføringen, jf § 11, jf § 6 andre ledd, mens det er ressursenheten(e) i hver region som vurderer «soningsdyktighet» etter straffeprosessloven § 459 første ledd om utsettelse. Vi antar videre at mange domfelte vil søke om EK grunnet varig soningsudyktighet. Det vises i den anledning til at 149 av 606 søknader om utsettelse i region sør i 2017 var begrunnet i helsemessige forhold.

Ringerike fengsel viser i sitt høringsnotat til at den etiske siden av forslaget bør utredes nærmere; for eksempel om det er etisk riktig at en domfelt som er terminal syk eller med begynnende demens skal gjennomføre straff med EK.

I tillegg er vi enig med Buskerud friomsorgskontor, Vestfold friomsorgskontor og Ringerike fengsel i at det bør fremkomme hvilke sanksjonsmuligheter som gjelder for domfelte som er vurdert som «varig soningsudyktig» og med den begrunnelsen er innvilget EK. Disse kan ikke tilbakeføres fengsel ved brudd.

Punkt 5 – Kontroll ved bruk av digitalteknologi

Vi støtter forslaget om å kombinere dagens RF-teknologi med sporingsteknologi, samt at både videokonferanse, biometri og fjernalkoholtesting skal kunne tas i bruk ved EK, dersom sikkerhetsmessige grunner gjør det nødvendig. Vi ser at forslaget i større grad vil gjøre det sikkerhetsmessig forsvarlig å innvilge EK for f.eks fremmedspråklige domfelte og domfelte som bor spesielt avsidesliggende til i forhold til friomsorgens kontor.

Vi er videre enig i at domfelte i forkant skal få beskjed om hvilken digital teknologi som skal tas i bruk i vedkommendes tilfelle slik at han kan innrette seg etter dette og slik at det ikke kan forekomme «hemmelig overvåking».

I likhet med Buskerud friomsorgskontor er vi imidlertid opptatt av at den digitale kontrollen må være et supplement og ikke en erstatning for den kontrollen og det sosialfaglige påvirkningsarbeidet friomsorgen utfører via fysisk oppmøte.

Punkt 6 – Endringer i forskrift om straffegjennomføring kapittel 7 om straffegjennomføring med elektronisk kontroll

6.4 Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Vi støtter ikke forslaget om å endre forskriften § 7-3 tredje punkt slik at domfelte som er dømt for drap, volds- eller seksualforbrytelser mot barn, samt andre alvorlige volds- eller seksualforbrytelser, ikke kan innvilges EK. Gjeldende rett åpner for å unntaksvis innvilge EK til volds- og seksualforbrytere, og så vidt vi er kjent med har det ikke vært episoder knyttet til

denne gruppen innsatte som gir grunn til en innstramning av regelverket. Utslusing til samfunnet via delgjennomføring EK er viktigere for langtidsdømte enn andre, og for å bli dømt til lange dommer må man nødvendigvis ha begått alvorlig kriminalitet, som for eksempel volds- eller seksuallovbrudd. Det vil derfor være svært uhensiktsmessig å ekskludere disse domfelte fra den gruppen som kan innvilges EK. Det vises i den anledning også til departementets uttalelser under punkt 3.5.1 om generelle vurderinger:

«For domfelte som har påbegynt straffegjennomføring, er god tilbakeføring til samfunnet svært viktig for å oppnå straffens formål om å motvirke ny kriminalitet. Jo lengre fengselsstraffen er, jo viktigere er det at domfelte får mulighet til en progresjonsrettet soning med mulighet for gradvis overgang til et liv i frihet. Ved delgjennomføring med elektronisk kontroll får domfelte mulighet til å gjenopprette kontakten med familie og venner, arbeidsgiver og kolleger, samt samfunnets hjelpeapparat».

Evalueringen fra Vista Analyse 2016/02 og studiet fra SSB fra august 2016 viser at straffegjennomføring med elektronisk kontroll har en positiv effekt på tilbakefall til ny kriminalitet, jf høringsnotatet s. 13. Gruppen som er evaluert omfatter også personer som er dømt for volds- eller seksuallovbrudd.

I tillegg kommer at den gruppen domfelte som blir ekskludert fra EK ikke ekskluderes fra § 16 første ledd; en gjennomføringsform som har vesentlig mindre kontrollmuligheter enn EK. Bruk av ny teknologi bør i større grad enn dagens praksis åpne for at personer som er dømt for volds- og seksuallovbrudd kan innvilges EK og ikke stramme inn i forhold til lovbruddskategoriene. Det vises i den anledning til departementets uttalelse på s. 37 i høringsnotatet:

«Bruk av ny teknologi (GPS, videosamtaler, biometri og fjernalkoholtesting) vil kunne medføre at flere domfelte vil kunne få innvilget straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Ny teknologi kan bl.a. bidra til å heve kontrollnivået, noe som kan bidra til å gjøre elektronisk kontroll tilrådelig overfor grupper av domfelte som i dag faller utenfor ordningen».

Vi mener at det ikke bør gjøres unntak for bestemte lovbruddskategorier, men at spørsmålet om EK bør avgjøres av en skjønnsmessig totalvurdering av om slik straffegjennomføring er tilrådelig og hensiktsmessig innenfor de rammene av kontroll som er mulig.

Avslutningsvis vises det til Sivilombudsmannens sak av 7. juni 2012 (2011/2120) hvor det var reist spørsmål om forskriften § 7-3 var i strid med FNs barnekonvensjon artikkel 3 fordi forskriften ikke åpnet for skjønn i klagerens tilfelle. Sivilombudsmannen kom til at en naturlig tolkning av nåværende forskrift § 7-3 fjerde ledd siste punktum ikke åpnet for nødvendig skjønnsutøvelse ved avgjørelse av søknad om straffegjennomføring for enkelte kategorier domfelte. KSF informerte Sivilombudsmannen om at det i de reviderte retningslinjene for EK uttrykkelig ble presisert at det skal tas hensyn til «barnets beste» ved vurderingen av om EK skal innvilges, også i de tilfeller lovbruddskategorien i utgangspunktet stenger for EK. Ombudsmannen ga uttrykk for at det ikke fremsto fullt ut tilfredsstillende at man må gå til retningslinjene for å få helt nødvendig veiledning om den skjønnsutøvelsen som få foretas ved anvendelse av forskriften § 7-3, og ombudsmannen oppfordret på denne bakgrunn KSF til å endre bestemmelsen ved neste forskriftsendring for å sikre at ordlyden reflekterer rettstilstanden.

Punkt 6.5 Krav til domfelte under straffegjennomføringen

Vi støtter forslaget om å redusere kravet til oppmøtehyppighet til minimum en gang i uken. Vi er enig med Buskerud friomsorgskontor i at dette oppmøte da fortrinnsvis bør skje for kriminalomsorgen.

Vi mener det fortsatt bør forskriftsfestes at domfelte alltid skal avlegge urinprøve ved iverksettelse av straffegjennomføringen. Vi er derfor uenig i forslaget om at § 7-4 fjerde ledd andre punktum oppheves.

6.7 Permisjon

Vi støtter forslaget om at delgjennomførere etter en individuell vurdering kan innvilges permisjonskvote i henhold til forskriften § 3-30 annet ledd. Vi mener imidlertid at når gjennomføringstiden økes til 6 måneder også for helgjennomførere, bør det åpnes for at det kan vurderes økte permisjonsmuligheter også for denne gruppen innsatte, for eksempel av hensyn til domfeltes behov for positive aktiviteter og/eller sosialisering med familie, barn og venner utenfor hjemmet.

Punkt 7 Administrative og økonomiske konsekvenser

Departementet legger til grunn at gruppen av varige soningsudyktige domfelte antas å være meget liten, og forslaget til endring forventes derfor ikke å medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for kriminalomsorgen.

Selv om domfelte i målgruppen er meget liten, antas det likevel å ville medføre en vesentlig økning i antall søknader som skal behandles og en mer ressurskrevende målgruppe for friomsorgen å håndtere.

Punkt 9 Forslag til forskriftsendringer

I forskriften § 7-3 andre ledd og § 7-4 fjerde ledd er det tatt hensyn til at bestemmelsene ikke gjelder domfelte som er varig soningsudyktige. Det bør tilføyes at bestemmelsene heller ikke gjelder domfelte under 18 år.

Med hilsen

Erling Fæste
assisterende regiondirektør

Irene Nygård
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

kopi: Alle enhetene i region sør (sendt elektronisk)

Kriminalomsorgsdirektoratet

Deres ref:

Vår ref:
201720294-25

Dato:
19.01.2018

SVAR PÅ HØRING - UTVIDELSE AV EK-DELGJENNOMFØRING TIL 6 MÅNEDER M.V.

Det vises til høringsbrev datert 14.11.2017 der Kriminalomsorgsdirektoratet ber om regionenes uttalelser vedrørende forslaget om å endre straffegjennomføringsloven § 16, forskrift om straffegjennomføring kapittel 7 om straffegjennomføring med elektronisk kontroll, og forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen.

Høringen har vært forelagt enhetene på lokalt nivå.

Regiondirektøren har følgende synspunkter og bemerkninger til forslaget:

1) Regulere straffegjennomføring med elektronisk kontroll i ny § 16 a

Regiondirektøren støtter forslaget om å regulere straffegjennomføring med elektronisk kontroll i en egen bestemmelse. Hjemmesoning og straffegjennomføring med elektronisk kontroll er to ulike gjennomføringsformer, og kriteriene for innvilgelse er forskjellige.

2) Øke gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll fra 4 til 6 måneder

Regiondirektøren støtter forslaget. Endringen vil føre til at flere faller innenfor målgruppen. Det vil styrke arbeidet med tilbakeføring til samfunnet og bidra til lavere tilbakefall til ny kriminalitet. Utvidelsen er bra når undersøkelser viser bedre resultater og lavere tilbakefall for straffegjennomføring med elektronisk kontroll sammenlignet med ubetinget fengsel. Det er viktig i forhold til hensynene bak ordningen; å gi domfelte mulighet til å overholde sine familiære, sosiale og økonomiske forpliktelser, og for de som har påbegynt soning i fengsel; bidra til en god tilbakeføring.

3) Unnta domfelte som er varig soningsudyktige fra vilkårene om gjennomføringstid m.m. ved vurdering av spørsmålet om straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Regiondirektøren vurderer dette som en viktig endring. Dette gjelder et ikke ubetydelig antall saker i vår region de siste årene. Det kan dreie seg om soningsudyktighet på grunn av både somatisk og/eller psykisk sykdom. Vi ser at det er en høy terskel for å få benådning. Erfaringsmessig får disse domfelte ikke institusjonsplass slik at de kan sone i medhold av § 12. Noen ganger har de kortvarige innleggelser i sykehus og blir overført til soning i medhold av

§ 13 i denne perioden. Dette monner likevel lite, når det dreier seg om dommer av noe lengde. Oftest ser vi at disse domfelte må innvilges langvarige soningsutsettelse eller straffavbrudd. De domfelte har et ønske om å få gjøre opp for seg. Også hensynet til de fornærmede taler for at soning med elektronisk kontroll er en bedre løsning enn langvarig straffavbrudd eller soningsutsettelse uten oppfølging fra kriminalforsorgen. Noen ganger gjelder det lange dommer og alvorlige straffbare handlinger, erfaringsmessig i vår region har det dreid seg om seksuallovbrudd eller økonomisk kriminalitet. Selv om domfelte ikke er soningsdyktig i fengsel, kan han være egnet til straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det vil da være mulighet for tilrettelegging, og det kan stilles redusert krav til sysselsetting. Videre vil det være mulig med straffavbrudd også under denne gjennomføringsformen. Det er imidlertid viktig at det i retningslinjer angis nærmere krav til gjennomføringen her.

Regiondirektøren registrerer at unntaket fra straffegjennomføring med elektronisk kontroll i forskriften § 7-4 fjerde ledd annet punktum ikke skal gjelde denne gruppen, og tilsvarende at kravet om å ha gjennomført 1/3 av dommen i fengsel jf forskriften § 7-3 annet ledd annet punktum ikke skal gjelde for disse. Videre kan sysselsettingskravet i § 7-5 annet ledd fravikes for denne kategorien domfelte.

Når det gjelder domfelte under 18 år, finner regiondirektøren grunn til å stille spørsmål ved om det uteglemt å ta med henvisning til denne gruppen i forskriften § 7-3 annet ledd annet punktum i forhold til delgjennomføring og unntak fra kravet om å ha gjennomført 1/3 av dommen i fengsel. Det samme gjelder forskriften § 7-4 fjerde ledd tredje punktum.

Når det gjelder de soningsudyktige, registreres at «soningsudyktig» i denne sammenhengen er definert i forskriften § 7-2. Regiondirektøren anbefaler her at det presiseres nærmere i retningslinjer hvilken dokumentasjon som kreves for å konstatere at domfelte ikke er «i stand» til å gjennomføre straff i fengsel eller institusjon av helsemessige årsaker. Videre er det ønskelig at retningslinjer sier noe om hva som kreves for å være «varig» soningsudyktig i denne sammenheng.

4) Utvidelse av de absolutte avslagsgrunnene i forskriften § 7-4

Det fremgår av høringsnotatet at utvidelsen foreslås for å ytterligere ivareta hensynet til fornærmede og den allmenne rettsoppfatning. Når domfelte for drap, volds- eller seksualforbrytelser mot barn, samt andre alvorlige volds- eller seksualforbrytelser ikke kan innvilges EK, mener departementet at økning i domslengde og gjennomføringstid til 6 måneder ikke vil være i strid med hensynet til den fornærmede eller den allmenne rettsoppfatning.

I høringsnotatet står det at med volds- og seksuallovbrudd menes forhold som omfattes av straffeloven kap. 25 og 26. Samtidig står det at førstegangsdomte for vold kan innvilges hel- og delgjennomføring dersom det straffbare forholdet ikke er alvorlig eller begått mot barn eller andre personer som domfelte bodde eller bor sammen med.

Her mener regiondirektøren det er behov for å regulere nærmere i retningslinjene hva som skal regnes som «alvorlige» volds- og seksuallovbrudd, som vil være en absolutt avslagsgrunn. I dag praktiseres det svært strengt når det gjelder straffegjennomføring med elektronisk kontroll for vold, både ved hel- og delgjennomføring, også ved for eksempel kroppskrenkelse og vold mot politiet. Regiondirektøren mener at det er behov for nærmere retningslinjer for når voldsdomte skal vurderes for straffegjennomføring med elektronisk kontroll – hel og delgjennomføring. Tilsvarende ved seksuallovbrudd, for eksempel besittelse av barnepornografi. Videre ber regiondirektøren om en tydeliggjøring av hvordan «volds- eller seksuallovbrudd mot barn eller en person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med» skal tolkes.

Regiondirektøren legger til grunn at det her er meningen at unntaket skal gjelde ved alle volds- eller seksuallovbrudd mot barn, og ikke bare barn som domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med.

4) Lovfeste bruk av digital teknologi for å kontrollere vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Regiondirektøren støtter forslaget om å lovfeste bruk av digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og eventuelle rusbruk, der det finnes nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av EK.

I forslaget til forskrift § 7-6 femte ledd annet punktum fremgår blant annet at videosamtale også kan benyttes som alternativ til kontrollbesøk etter annet ledd og *oppmøte* etter § 7-5 tredje ledd. Regiondirektøren ser at det er fordeler med denne muligheten, kanskje særlig når det gjelder domfelte som bor langt fra nærmeste friomsorgskontor, politi eller annen offentlig myndighet. Her vil imidlertid regiondirektøren understreke viktigheten av den menneskelige relasjonen til domfelte under straffegjennomføringen. Videosamtale kan være et nyttig supplement, men kan ikke erstatte den personlige kontakten. Domfeltes behov for oppfølging og kontroll må være styrende for hvilken form kontakten med domfelte skal ha. Det forutsettes at det utarbeides retningslinjer for bruk av digital oppfølging og kontroll.

Når det gjelder bruk av ansiktsgjenkjenning og fjernalkoholtest forutsetter regiondirektøren at det er tatt med i vurderingen risikoen for manipulasjon av utåndingstester.

5) Krav til domfelte under straffegjennomføringen

Regiondirektøren registrerer at det foreslås å redusere kravet om å møte for kriminalomsorgen fra minimum 2 ganger per uke til minimum 1 gang i uken. Denne endringen kan i ytterste konsekvens, dersom domfelte kun skal møte for «annen offentlig myndighet», føre til at enkelte domfelte ikke har direkte kontakt med kriminalomsorgen i straffegjennomføringsperioden. Dette vurderes som uheldig, særlig med tanke på at et av suksesskriteriene når det gjelder slik soning nettopp er den tette oppfølgingen og kontrollen som i dag ligger i soningsformen. Regiondirektøren foreslår derfor at det i bestemmelsen inntas at *hovedregelen er møteplikt for kriminalomsorgen* minimum 1 gang i uken, men at det i tillegg kan pålegges møteplikt for annen offentlig myndighet, person eller organisasjon.

6) Permisjon

Bestemmelsen i forskriften § 7-7 om permisjon bør etter regiondirektørens vurdering være noe mer utfyllende, slik at det tydelig går frem hva som gjelder for henholdsvis hel- og delgjennomførere, og hvorvidt de ordinære reglene om permisjon i straffegjennomføringsloven § 33 jf. § 36 gjelder. Nå som straffegjennomføringstiden øker fra 4 til 6 måneder for både hel- og delgjennomføring, bør det tydelig fremgå hvorvidt også helgjennomførere vil kunne innvilges ordinær permisjon m.v.

7) Brudd

Regiondirektøren mener at det må gis nærmere retningslinjer for håndteringen av brudd for de «varig soningsudyktige» og andre domfelte med helsemessige utfordringer som er så omfattende at de ikke kan sone i fengsel. I disse sakene vil det være en utfordring å sanksjonere brudd. Manglende sanksjonsmuligheter er en svakhet og vil kunne være svært uheldig, særlig om domfelte begår gjentatte brudd.

8) Saksbehandling

Når det gjelder utformingen av forskriften § 7-9 første ledd annet punktum foreslår regiondirektøren å endre ordlyden for å unngå tvil om hvorvidt domfelte har søkt innen fristen. Det vil være en fordel å ha en udiskutabel dato som utgangspunkt for fristen. Det foreslås derfor en formulering som for eksempel at «Søknaden må være kriminalomsorgen i hende innen 3 uker fra informasjonsbrevets dato».

Det forutsettes at KDI gir nærmere detaljerte retningslinjer om straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Med hilsen

Agnes Inderhaug
ass. regiondirektør

Tove Askeland Fosså
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

Kriminalomsorgsdirektoratet

Deres ref:

Vår ref:
201720294-21

Dato:
18.01.2018

HØRING - UTVIDELSE AV STRAFFEGJENNOMFØRING MED ELEKTRONISK KONTROLL- SVAR FRA KRIMINALOMSORGEN REGION VEST

Det vises til oversendelsesskriv fra KDI av 14.11.2017, hvor forslag om endringer i straffegjennomføringsloven § 16 annet ledd er sendt på høring.

Region vest har oversendt høringen til alle enheter, med anmodning om tilbakemelding. Det har kommet merknader fra friomsorgkontorene i vår region. Uttalelsene vedlegges i sin helhet.

Region vest stiller seg positiv til forslaget om utvidelse av gjennomføringstiden.

Hensynet til de fornærmede og den allmenne rettsoppfatningen begrunner forslaget til endring i eksisterende forskrift § 7-3. Det følger av forslaget at lovbruddskategorier som drap, alvorlig eller gjentatt volds- eller seksualforbrytelse, eller volds- eller seksualforbrytelse rettet mot barn eller person som vedkommende bodde eller fortsatt bor sammen med, ikke skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll (ny § 7-4).

Region vest merker seg at forslaget synes å innebære en realitetsendring i eksisterende forskrift § 7-3 fjerde ledd, ved at ordlyden «som hovedregel» ikke er videreført i forslagets § 7-4 fjerde ledd. Endringen i valg av ordlyd kan dermed gi inntrykk av at dagens adgang til å dispensere fra hovedregelen under gitte omstendigheter ikke videreføres. Dette inntrykket understrekes etter vår vurdering av bestemmelsen i § 7-4 fjerde ledd tredje setning. Her slås det fast at bestemmelsene i annet punktum om lovbruddskategori ikke gjelder personer som er varig soningsudyktige. Utover dette angir ikke ny § 7-4 andre grunnlag for unntak. Det reises derfor spørsmål om bestemmelsen er ment å være uttømmende, eller om kriminalomsorgen fortsatt skal vurdere unntak for personer i denne gruppen hvor det foreligger særlige tungtveiende grunner som utdannings- eller rehabiliteringssituasjon (jfr. eksisterende retningslinjer punkt 16 (2) 3.2. Dette bør i tilfelle presiseres i forskriften, enten ved å innta ordlyden «som hovedregel», eller angi unntaksmuligheten på annen måte.

For øvrig viser region vest til innspill om ordlydsutformingen i forskriften § 7-4 annet ledd. Forskriften skiller ikke mellom forsettlig eller uaktsomt drap. Det bes dermed avklart om dommer som omhandler uaktsomt drap i vegtrafikksammenheng er tiltenkt å være kategorisk

Postadresse:
Dokumentsenter
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøksadresse:
Solheimsgaten 13B,
Motorhallen 4 etg.
Solheimsviken, Bergen

Telefon: 55 38 72 00
Telefaks: 55 38 72 50
Org.nr: 982349028

Saksbehandler:
Karina Therese Hoff

E-post: postmottak.region-
vest@kriminalomsorg.no

utelukket eksempelvis som delgjennomførere, med mindre domfelte er under 18 år eller kan regnes som soningsudyktig i fengsel.

Videre slutter vi oss til friomsorgskontorenes innspill om at ordlydens utforming om lovbrudd rettet mot barn synes å stå i motstrid til kriminalomsorgens plikt til å vurdere straffegjennomføring med elektronisk kontroll hvor domfelte er under 18 år. Dette gjelder eksempelvis i saker hvor både gjerningspersonen og offer er under 18 år. Plikten til å vurdere innvilgelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte under 18 år gjelder uavhengig av lovbruddskategori. Det bør for ordens skyld inntas en presisering om domfelte under 18 år i forslaget § 7-4 tredje ledd tredje punktum, på lik linje med soningsudyktighet.

Høringen omhandler også personer som grunnet langvarig og omfattende helsetilstand ikke er i stand til å gjennomføre straffen i fengsel. Denne gruppen får i praksis innvilget langvarig soningsutsettelse eller straffavbrudd, og terskelen for innvilgelse av benådning er høy også for denne gruppen. For en del av disse sakene innebærer soningsutsettelse og straffavbrudd at sakene med tiden foreldes. Situasjonen kan være belastende både for domfelte som ikke får gjennomført straff, men også eventuelle fornærmede.

Region vest ser behovet for å finne løsninger for denne gruppen, men viser til innspillene fra friomsorgskontorene på dette punktet. Friomsorgskontorene etterlyser føringer for hvordan brudd skal håndteres i disse sakene, ettersom domfelte ikke kan overføres til fengsel. Vil det i praksis innebære at kriminalomsorgen som hovedregel må møte alle typer brudd med en skriftlig irettesettelse? Region vest understreker at straffens formål og samfunnets tillit er betinget av at straffegjennomføringen har et reelt innhold. Retningslinjene bør derfor gi føringer for når slik straffegjennomføring ikke lenger kan regnes som hensiktsmessig, eksempelvis grunnet gjentatte og alvorlige brudd.

Når det gjelder permisjoner, er region vest av den oppfatning at det i forskrift/ retningslinjer bør konkretiseres ytterligere hva som ligger i vurderingstemaet «en individuell vurdering».

For øvrig stiller region vest seg positiv til endringer som innebærer en individuell vurdering av oppmøtehyppighet, samt bruk av teknologiske hjelpemidler for å gjennomføre kontroll.

Med hilsen

Leif Waage
ass. regiondirektør

Karina Hoff
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

Kriminalomsorgsdirektoratet

Deres ref:

Vår ref:
201720294-31

Dato:
26.01.2018

REGION NORD - OVERSENDELSE AV HØRINGSUTTALELSE - UTVIDELSE AV EK DELGJENNOMFØRING TIL 6 MÅNEDER

Vi viser til KDIs brev av 14.11.2017 vedlagt høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 14.12.2016 vedlagt høringsnotat.

Regionen oversendte høringen til alle enhetene i regionen og har fått svar fra flere av våre enheter, disse følger vedlagt.

Øke gjennomføringstiden fra 4 til 6 måneder

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget til utvidelse av maksimal gjennomføringstid, både for helgjennomføring og delgjennomføring.

Kriminalomsorgen region nord vil peke på at dette muligens bør få konsekvenser for pilotprosjektet med forhåndsvedtak for delgjennomføring, og vil anmode KDI om at målgruppen for dette prosjektet bør utvides tilsvarende.

Unntak for domfelte som er varig soningsudyktige

Kriminalomsorgen region nord støtter dette forslaget men vil fremheve viktigheten av klare retningslinjer for hvordan saksbehandlingen omkring disse sakene skal være, herunder hvem og på hvilket grunnlag soningsudyktighet skal vurderes.

Region nord ser også at det kan være utfordringer knyttet til at disse ikke kan tilbakeføres til fengsel ved eventuelle brudd.

Lovfesting av bruk av digital teknologi for å kontrollere vilkårene

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget om lovfesting av bruk av digital teknologi, men vil vise til at en skjerping av kontrollregimet rundt den enkelte domfelte bør begrunnes i sikkerhet eller hensynet til en forsvarlig og hensiktsmessig gjennomføring. Kriminalomsorgen region nord mener digital teknologi ikke må komme isteden for den oppfølging som friomsorgen i dag utøver ved kontakt med den domfelte.

Endringer i forskrift til straffegjennomføringsloven kapittel 7

Vi støtter de foreslåtte endringene i forskriften.

Kriminalomsorgen region nord

Marita Sunde Rabben
fung. ass. regiondirektør

Per Ivar Vangstad
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.